

Online İntörnlük Stajının Hemşirelik Öğrencilerinin Duygusal Zeka Düzeylerine Etkisi: Tek Gruplu Yarı Deneysel Çalışma

The Effect Of Online Internship On The Emotional Intelligence Levels Of Nursing Students: A Single-Group Quasi-Experimental Study

Nurhan ÇİNGÖL¹, Seher ZENGİN², Mehmet KARAKAŞ³, Ebru ÇELEBİ⁴

ÖZ

Çalışmanın amacı intörnlük stajının hemşirelik dördüncü sınıf öğrencilerinin duygusal zeka düzeylerine etkisini belirlemektir. Araştırma, ön test ve son test kullanılarak yapılan tek gruplu yarı deneysel tasarımda bir çalışmadır. Çalışmanın verileri 2019-2020 Eğitim-Öğretim yılı bahar döneminde hemşirelik bölümünde intörnlük stajına çıkan 90 öğrenci ile, Tanıtıcı Bilgi Formu ve Duygusal Zeka Değerlendirme Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Çalışmada, tüm intörnlük alanlarında Duygusal Zeka Değerlendirme Ölçeği ön test-son test puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0,05$). Ayrıca cinsiyet, aile tutumu, empati eğitimi alma ve duygusal zeka hakkında bilgi seviyesi bakımından tüm gruplarda ön test-son test açısından anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Bununla birlikte erkeklerde kadınlara göre ve not ortalaması 3'ün üstünde olanlarda 2-2,49 arasında olanlara göre son testte anlamlı farklılık saptanmıştır ($p<0,05$). Ancak akademik ortalaması 2'nin altında olan, ailesiyle yaşayan, parçalanmış bir aileye sahip olan ve rastlantı veya diğer sebeplerle hemşireliği seçen gruplarda ön test-son test açısından anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$). Hemşirelik öğrencilerinde online olarak gerçekleştirilen intörnlük stajının öğrencilerin duygusal zeka düzeylerini arttırdığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Duygusal zeka, Hemşirelik öğrencisi, İntörnlük

ABSTRACT

The aim of the study is to determine the effect of internship on the emotional intelligence levels of the fourth year nursing students. The study is a single group semi-experimental study using pre-test and post-test. The study was carried out with 90 senior students who went on internship in the Department of Nursing in the spring semester of the 2019-2020 academic year. Data were collected with the Introductory Information Form and the Emotional Intelligence Rating Scale. In the study, a statistically significant difference was found in terms of Emotional Intelligence Evaluation Scale pretest-posttest scores in all internship areas ($p<0,05$). In addition, there was a significant difference between pretest and posttest in all groups in terms of gender, family attitude, receiving empathy training and level of knowledge about emotional intelligence ($p<0,05$). At the same time, a significant difference was found in the post-test in men compared to women, and in those with a mean above 3 compared to those with a mean between 2 and 2,49 ($p<0,05$). However, there was no significant difference in terms of pre-test and post-test in groups with an academic average of less than 2, living with their family, having a broken family, and choosing nursing because of coincidence or other reasons ($p>0,05$). It was determined that the online internship in nursing students increased the emotional intelligence levels of the students.

Keywords: Emotional intelligence, Nursing student, Internship

Çalışmanın yapıldığı üniversitenin Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kurulu (No:2020/67) tarafından onaylanmıştır.

¹ Dr. Öğr. Üyesi Nurhan ÇİNGÖL, Hemşirelikte Yönetim, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü nurhancingol@ibu.edu.tr, ORCID:0000-0003-1398-7943

² Öğr. Gör. Dr. Seher ZENGİN, Halk Sağlığı Hemşireliği, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü seherzengin@ibu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2638-6848

³ Dr. Öğr. Üyesi Mehmet KARAKAŞ, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, karakasmehmet@ibu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0150-6930

⁴ Öğr. Gör. Ebru ÇELEBİ, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, ebruarabaci@ibu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2874-7395

GİRİŞ

Duygusal zeka, kişinin kendisinin veya başkasının duygularını izleme, bu duyguların farkında olma ve bu farkındalıkla düşünce ve davranışlarına yön vermesi yeteneğini içerir.¹ Duygusal zeka, benlik duygusunu veya başkalarını değerlendirmeyi içermez, kişinin kendisinin ve başkalarının duygusal durumlarının tanınmasına, kullanılmasına, sorunları çözmeye ve davranışları düzenlemeye odaklanır.¹

Ayrıca zekanın kişisel, sosyal ve duygusal boyutlarını gösteren, insan sağlığına yönelik alanlarda çalışanların etkin ve başarılı hizmet sunmalarında rolü olan önemli bir unsurdur.² Duygusal zeka uzun bir süreçten oluşan ve her yaşta öğrenilip gerçekleştirilebilen bir beceridir. Bireyin duygusal zekâsının gelişmesi için istekli olması gerekir.^{3,4} Duygusal zeka, duyguların farkına varılmasını ve daha akılcı yönde kullanılmasını sağlayarak, hayata olumlu katkılar sunma, hayatın her aşamasında profesyonel ilişkilerin sağlıklı ve verimli şekilde yönetilmesinde etkilidir.^{5,6} Duygusal zeka düzeyi yüksek kişiler daha üretken olup insanlarla daha iyi ilişkiler kurabilen, güç durumlara daha iyi uyum sağlayabilen, problemlere daha iyi çözüm bulabilen, daha başarılı ve mesleğinde daha hızlı ilerleme sağlayan bireylerdir.^{7,8}

Sağlık alanında ve hemşirelik mesleğinde duygusal zekâ önemli kavramlardan biridir.^{6,9} Hemşirelerin hastaları ile iyi ilişkiler kurabilmeleri için kendi duygularının farkında olup onları yönetebilmesi, empati yapabilmesi, kendini motive edebilmesi ve etkin iletişim kurabilmesi gibi duygusal zeka becerilerinin gelişmiş olması gerekmektedir.^{10,11}

Hemşirelerde yüksek duygusal zekaya sahip olmanın hastalarla terapötik ilişki kurmada, stresle baş etmede, performanslarında ve olumlu çalışma ortamı oluşturmada etkili olduğu belirtilmektedir.¹²⁻

¹⁵ Aynı zamanda duygusal zekanın, hemşirelerde tükenmişlik yaşanmasına yol açan olumsuz duyguların etkilerini azaltmada etkili olduğu saptanmıştır.¹⁶ Duygusal zeka, hemşirelik eğitiminde de çok önemli olup, öğrencilerin klinik performansları üzerinde de etkilidir.¹⁷ Bu bağlamda hemşirelik eğitiminde bilimsel teorik bilgiyle birlikte duyuşsal alanlara özgü hemşirelik değerleri, tutumları, bakım davranışları ve bu davranışları yönetme ve devamlılığını sağlamaya kılavuzluk eden duygusal zeka becerilerinin kazandırılması önemlidir.^{18,19}

Literatürde, hemşirelik eğitiminin, hemşirelik öğrencilerinin duygusal zeka yeterliliklerinin geliştirilmesinde önemli katkısı olduğu vurgulanmıştır.^{20,21} Hemşirelik öğrencilerinin duyuşsal alana özgü yeterlilikleri, mesleki değerlerin kavranmasına, benimsenmesine, meslek ahlakının gelişmesine ve bu kazanımların davranışa dönüşmesinde etkili olup, bunun sonucunda başarılı ve yetkin hemşireler yetişecektir.²

Türkiye’de hemşirelik öğrencilerinin duygusal zekaları ve bunu etkileyen faktörleri saptamaya yönelik çeşitli çalışmalar yapılmıştır.^{2,6,8,9,22-24} Ancak öğrencileri mesleğe hazırlayan teorik bilgi ve becerilerinin geliştiği staj uygulamalarının duygusal zekaya etkisini belirlemeye çalışan herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Hemşirelik eğitimi içerisinde teorik bilgi ve uygulama becerilerinin pekişmesinde önemli katkısı olan ve mezuniyet öncesi mesleğe atılan ilk adım olarak nitelendirilen intörlük stajının öğrencilerin duygusal zekâlarına etkisinin ve hemşirelik öğrencileri açısından duygusal zekayı etkileyen faktörlerin saptanması oldukça önemlidir. Bu çalışma, intörlük stajının hemşirelik bölümü öğrencilerinin duygusal zeka düzeylerine etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

MATERYAL VE METOT

Araştırmanın Tipi

Çalışma, ön test ve son test kullanılarak yapılan tek gruplu yarı deneysel tasarımda bir çalışmadır.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Çalışmanın evrenini 2019-2020 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde hemşirelik bölümü intörlük stajına çıkan 160 hemşirelik dördüncü sınıf öğrencisi, örnekleme ise çalışmaya katılmayı kabul eden ve çalışma formlarını eksiksiz dolduran 90 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmaya başlamadan önce öğrencilere araştırmanın konusu hakkında bilgi verilmiş ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan öğrencilerden hem yazılı hem de sözlü izin alınmıştır. Veriler okulun açıldığı ilk hafta elden toplanmaya başlanmış ancak daha sonrasında Covid-19 pandemisi nedeniyle uzaktan eğitime geçilmiştir. Bu nedenle ön test formlarında 102 öğrenciye ulaşılabilmektedir. Son testlerde ise formlar online olarak uygulanmış ve katılımcılardan online şekilde izin alınmıştır. Ancak hem uzaktan eğitime geçilmesi hem de eğitim öğretim döneminin tamamlanması sebebiyle son test uygulamasında 12 öğrenciye (ön-testi doldurmayan 7, formları eksik dolduran 5) daha ulaşılamamıştır. Toplamda örnekleme 90 öğrenci oluşturmuştur.

Uygulama

Araştırmanın yapıldığı üniversitenin hemşirelik müfredatına göre intörlük stajı dördüncü sınıfın ikinci döneminde yer almaktadır. Çalışmanın yapıldığı tarihte ve okulda intörlük stajında altı anabilim dalı vardı. Bunlar; ruh sağlığı ve psikiyatri hemşireliği, iç hastalıkları hemşireliği, cerrahi hastalıkları hemşireliği, doğum, kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği, çocuk sağlığı ve hastalıkları hemşireliği ve halk sağlığı hemşireliğidir. İntörlük stajı planlanırken Covid-19 salgınının henüz ülkemizde yaygınlaşmamış olması sebebiyle stajlar yüz yüze normal öğretim şeklinde planlanmıştır. İntörlük stajı anabilim dallarındaki öğrenci sayıları kliniğe

yerleştirebilecek maksimum öğrenci sayısına göre belirlenmiştir. Kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği ile çocuk sağlığı ve hastalıkları hemşireliği aynı hastanede staja çıkmakta olup, en az kliniğe sahip alanlardır. Bu nedenle bu iki anabilim dalının toplam öğrenci sayıları diğer anabilim dallarının toplam öğrenci sayılarına yakın olacak şekilde ayarlanmıştır. Bu çalışmada da öğrenci sayıları dikkate alınarak kadın doğum ve çocuk sağlığı ve hastalıkları hemşireliği intörlük stajları beraber değerlendirilmiştir. İntörlük Stajı 14 hafta boyunca ve haftada 32 saat (dört gün) olacak şekilde yürütülmektedir. Ancak Covid-19 pandemisi nedeniyle öğrenciler staja çıkamamış ve stajlar online şekilde yürütülmüştür. Pandemi döneminde uzaktan eğitim yolu ile yapılan intörlük stajı YÖK'ün kararı ve HEMDEK'in önerileri doğrultusunda proje, vaka analizi, sanal sınıf uygulamaları, beceri videoları, öz çekim videoları gibi yöntemler kullanılarak çevrim içi senkron ve asenkron gerçekleştirilmiştir. Derslerin kaydı alınmış ve kayıtlar üniversitenin uzaktan eğitim ders portalına yüklenmiştir. Öğrenciler ders dönemi boyunca kullanıcı adı ve şifrelerini kullanarak bu kayıtlara istedikleri zaman sınırsız olarak ulaşabilmektedir. Ayrıca öğrencilerle iletişimi kesintisiz sürdürebilmek için WhatsApp öğrenci grupları oluşturulmuştur. Derse ilişkin değişiklikler, duyurular hem bu gruplardan hem de fakülte web sayfası, uzaktan eğitim portalı üzerinden paylaşılmıştır. Dersin ölçme ve değerlendirilmesinde performans ödevleri, çevrim içi sınavlar, vaka tartışmaları ve bakım planları kullanılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Veriler intörlük stajı başında ve sonunda "Tanıtıcı Bilgi Formu" ve "Duygusal Zeka Değerlendirme Ölçeği" aracılığıyla toplanmıştır. Veriler eğitim öğretim döneminin başladığı ilk hafta elden toplanmaya başlanmış ancak öğrencilerin tamamına ulaşmadan Covid-19 pandemisi nedeniyle okullara ara tatil verilmiş ve 30.03.2020 tarihindeki üniversite senato

kararı ile de uzaktan eğitime geçilmiştir. Bu nedenle araştırma formlarının toplanması aksamış ve ön test için daha fazla öğrenciye ulaşılamamıştır. Çalışma da son test formları ise Google Form aracılığıyla online olarak toplanmıştır.

Tanıtıcı Bilgi Formu; Literatür doğrultusunda araştırmacılar tarafından oluşturulmuş olan form öğrencilerin yaş, cinsiyet, şu anki akademik ortalaması, intörlük alanı, hemşirelik bölümünü seçme şekli, aile tutumu, daha önce empati eğitimi alma durumu, duygusal zeka hakkında bilgi seviyesi gibi sorulardan oluşmaktadır.^{6,8,9,24}

Duygusal Zeka Değerlendirme Ölçeği (DZDÖ); Bu ölçek Hall (1999) tarafından duygusal zeka düzeyini değerlendirmek amacı ile geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması Ergin (2000) tarafından yapılmıştır.²⁵ Ölçek 30 madde ve 5 alt boyuttan oluşmakta olup, bunlar; “duygusal farkındalık” “kendi duygularını yönetme”, “öz motivasyon”, “empati” ve “diğerlerinin duygularını yönetme” şeklindedir. Ölçekte toplam puan kullanılmakta olup, en yüksek puan 180 ve en düşük puan ise 30'dur. Ölçekten alınan toplam puanın yüksekliği duygusal zeka düzeyinin de yüksek olduğunu göstermektedir. Ergin'in (2000) çalışmasında Cronbach Alfa katsayısı 0,84 olarak bulunmuştur.²⁵ Bu çalışmada ön test Cronbach Alpha değeri 0,84, son test Cronbach Alpha değeri ise 0,86 olarak saptanmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamasının 22,27±1,12 (yıl) olduğu, %82,2'sinin kadın, %41,1'inin akademik ortalamasının 2,50-2,99 aralığında olduğu ve %26,7'sinin intörlük alanının cerrahi hastalıkları hemşireliği olduğu belirlenmiştir.

Ayrıca öğrencilerin %71,1'inin üniversitede yurttan ikamet ettiği, %61,1'inin kendi isteğiyle hemşirelik mesleğini seçtiği, %86,7'sinin aile tutumunun demokratik

İstatistiksel analizler SPSS (IBM SPSS Statistics 24) adlı paket program kullanılarak yapılmıştır. Verilerin yorumlanmasında frekans tabloları ve tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır. Normal dağılıma uygun ölçüm değerleri için, Independent Sample-t test, Paired Sample test ve ANOVA testi, normal dağılıma uygun olmayan ölçüm değerleri için ise Mann-Whitney U testi, Wilcoxon testi ve Kruskal-Wallis H testi kullanılmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü

Çalışma Helsinki Deklarasyonu ilkelerine uygun olarak yapılmış ve çalışmanın yapıldığı üniversitenin Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kurulu (No:2020/67) tarafından onaylanmıştır. Ayrıca araştırmanın gerçekleştirildiği kurumdan, araştırmaya katılan bütün öğrencilerden ve kullanılan ölçeğin geçerliğini yapan yazardan izin alınmıştır. Veri toplama sürecinde, öğrencilerin kimliklerini açığa çıkartacak herhangi bir tanımlayıcı bilgi istenmemiş, ön ve son testlerin belirlenmesi için öğrencilerden kendilerine birer rumuz seçmeleri istenmiştir. Ön test verileri yüz yüze son test verileri ise Google Form üzerinden online olarak toplanmıştır.

Araştırmanın Kısıtlılıkları

Araştırmanın sadece Batı Karadeniz Bölgesi'nde yer alan bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi hemşirelik bölümü dördüncü sınıf öğrencileri ile yapılması, Covid-19 pandemisi sebebiyle ilk ölçümdeki tüm öğrencilere ulaşılamaması ve ikinci formların online olarak doldurulmasıdır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

olduğu, %87,7'sinin çekirdek aile tipinde olduğu, %84,4'ünün daha önce empati eğitimi almadığı ve %65,6'sının duygusal zeka hakkında biraz/çok bilgisinin olduğu tespit edilmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrencilere Ait Özelliklerin Dağılımı

Değişkenler (N=90)	n	%
Yaş (Ort.± SS, Yıl)	22,27±1,12	
Cinsiyet		
Erkek	16	17,8
Kadın	74	82,2
Akademik ortalama		
≤1,99	5	5,6
2,00-2,49	29	32,2
2,50-2,99	37	41,1
≥3,00	19	21,1
Üniversitede ikamet edilen yer		
Yurt	64	71,1
Aileyle birlikte	14	15,6
Arkadaşlarla birlikte	12	13,3
İntörlük alanı		
Psikiyatri hemşireliği	20	22,2
İç hastalıkları hemşireliği	19	21,1
Cerrahi hastalıkları hemşireliği	24	26,7
Kadın-doğum/ Çocuk sağ. ve hast. hem.	10	11,1
Halk sağlığı hemşireliği	17	18,9
Hemşirelik bölümü seçme şekli		
Kendi isteğiyle	55	61,1
Aile ve akraba isteği	13	14,5
Rastlantı sonucu/diğer	7	7,7
Puanın yetmesi	15	16,7

Tablo 1. (Devamı)

Ailenin tutumu	78	86,7
Demokratik	12	13,3
Otoriter		
Aile tipi		
Geniş aile	5	5,6
Çekirdek aile	79	87,7
Parçalanmış aile	6	6,7
Empati eğitimi alma		
Evet	14	15,6
Hayır	76	84,4
Duygusal zeka bilgi seviyesi		
Hiç bilgisi yok	31	34,4
Biraz/çok bilgisi var	59	65,6

Öğrencilerin duygusal zeka değerlendirme ölçeği ön test puanları 135,47±14,48, son test puanları ise 147,04±14,28 olarak saptanmıştır. Duygusal zeka değerlendirme ölçeği ön ve son test puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($Z=-6,717$; $p=0,000$). Son test duygusal zeka değerlendirme ölçeği puanları, ön teste göre anlamlı düzeyde daha yüksektir (Tablo 2).

Tablo 2. Öğrencilerin Duygusal Zeka Ölçeği Ön ve Son Test Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçek (N=90)	Ön test		Son test		İstatistiksel analiz* Olasılık
	Ort.±S.S.	Medyan [Min-Max]	Ort.±S.S.	Medyan [Min-Max]	
Duygusal Zeka Değerlendirme Ölçeği	135,47±14,48	136,0 [101,0-174,0]	147,04±14,28	149,5 [113,0-176,0]	$Z=-6,717$ $p=0,000$

*Wilcoxon test

Öğrencilere ait özellikler ile duygusal zeka ölçeği ön ve son test puanları karşılaştırıldığında, cinsiyete ve akademik ortalama sınıflarına göre ön test duygusal zeka değerlendirme ölçeği puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık yokken ($p>0,05$), son testte cinsiyete ($Z=-2,397$; $p=0,017$) ve akademik ortalama sınıflarına göre ($\chi^2=9,782$; $p=0,021$) duygusal zeka değerlendirme ölçeği puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur.

Cinsiyetler arasında, erkeklerin ($Z=-3,104$; $p=0,002$) ve kadınların ($t=-7,169$; $p=0,000$) duygusal zeka değerlendirme ölçeği ön test-son test puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Öğrencilerin akademik ortalamaları ve intörlük alanları açısından, akademik ortalaması 2,00-2,49 olanların ($t=-3,922$; $p=0,001$), 2,50-2,99 olanların ($Z=-4,202$; $p=0,000$) ve $\geq 3,00$ olanların ($t=-6,132$;

$p=0,000$); intörlük stajını psikiyatri hemşireliğinde ($t=-3,523$; $p=0,002$), iç hastalıkları hemşireliğinde ($t=-5,018$; $p=0,000$), cerrahi hastalıkları hemşireliğinde ($t=-3,531$; $p=0,002$), kadın/çocuk hemşireliğinde ($t=-5,898$; $p=0,000$) ve halk sağlığı hemşireliğinde ($t=-3,276$; $p=0,005$) yapanların duygusal zeka değerlendirme ölçeği ön test-son test puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin üniversitede okurken ikamet ettikleri yerler ve hemşireliği seçme şekilleri açısından, yurtdışı ($t=-8,031$; $p=0,000$) ve arkadaşlarıyla ikamet edenlerin ($t=-8,031$; $p=0,000$); hemşirelik mesleğini kendi isteğiyle ($Z=-5,523$; $p=0,000$), aile ve akraba tavsiyesiyle ($t=-7,056$; $p=0,000$) ve puanın yetmesi sebebiyle ($t=-3,692$; $p=0,002$) seçenlerin duygusal zeka değerlendirme ölçeği ön test-son test puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır.

Öğrencilerin aile tutumları ve aile tipleri açısından, ailesinin tutumu demokratik ($t=-7,274$; $p=0,000$) ve otoriter ($t=-5,692$; $p=0,000$) olanlarda; aile tipi geniş ($t=-2,838$; $p=0,047$) ve çekirdek aile tipinde ($t=-9,450$; $p=0,000$) olanlarda duygusal zeka değerlendirme ölçeği ön test – son test puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Öğrencilerin daha önce empati eğitimi alma durumları ve duygusal zeka bilgi seviyeleri açısından, daha önce empati eğitimi alanlarda ($t=-4,482$; $p=0,001$) ve almayanlarda ($t=-7,400$; $p=0,000$); duygusal zeka hakkında hiç bilgisi olmayanlarda ($t=-6,258$; $p=0,000$) ve biraz/çok bilgisi olanlarda ($t=-6,258$; $p=0,000$) duygusal zeka değerlendirme ölçeği ön test – son test

puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir.

Parçalanmış aile tipinde olanların, hemşirelik mesleğini rastlantı veya diğer sebeplerle seçenlerin, üniversitede ailesiyle ikamet edenlerin ve akademik ortalaması $\leq 1,99$ olanların duygusal zeka değerlendirme ölçeği ön test – son test puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$).

Duygusal zeka bilgi seviyesine, daha önce empati eğitimi alma durumuna, aile tipine, aile tutumuna, hemşireliği seçme nedenine, üniversitede ikamet edilen yere ve intörlük alanına göre ön test ve son test duygusal zeka değerlendirme ölçeği puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur ($p>0,05$) (Tablo 3).

Tablo 3. Öğrencilere Ait Özellikler ile Duygusal Zeka Ölçeği Ön ve Son Test Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçek (N=90)	n	Ön test		Son test		İstatistiksel analiz* Olasılık
		Ort.±S.S.	Medyan [IQR]	Ort.±S.S.	Medyan [IQR]	
Cinsiyet						
Erkek	16	138,69±13,59	137,5[24,8]	154,50±8,46	157,0 [10,5]	Z=-3,104 ^d p=0,002
Kadın	74	134,77±14,65	135,5[23,5]	145,43±14,79	144,5 [24,3]	t=-7,169 ^a p=0,000
İstatistiksel analiz Olasılık			t=0,981 ^b p=0,329		Z=-2,397 ^e p=0,017	
Ortalama						
$\leq 1,99$ ⁽¹⁾	5	136,60±13,89	133,0[27,0]	152,60±12,46	147,5[23,5]	t=-1,986 ^a p=0,118
2,00-2,49 ⁽²⁾	29	134,34±13,69	134,0[26,0]	143,76±11,83	144,0[19,5]	t=-3,922 ^a p=0,001
2,50-2,99 ⁽³⁾	37	132,95±12,31	132,0[17,5]	144,43±15,64	147,5[26,5]	Z=-4,202 ^d p=0,000
$\geq 3,00$ ⁽⁴⁾	19	141,79±18,48	144,0[13,0]	155,68±12,14	150,0[19,0]	t=-6,132 ^a p=0,000
İstatistiksel analiz Olasılık Fark			F=1,688 ^c p=0,176		$\chi^2=9,782$ ^f p=0,021 [2-4]	
İntörlük alanı						
Psikiyatri	20	136,65±18,61	138,0[32,0]	148,75±17,27	151,0[23,3]	t=-3,523 ^a p=0,002
İç hastalıkları	19	134,11±13,62	134,0[26,0]	144,00±13,13	145,0[26,0]	t=-5,018 ^a p=0,000
Cerrahi hemşiresi	24	135,83±10,91	137,0[15,0]	146,04±13,66	146,5[21,8]	t=-3,531 ^a p=0,002
Kadın/çocuk	10	134,40±15,64	135,5[27,8]	152,30±8,21	154,5[15,5]	t=-5,898 ^a p=0,000
Halk sağlığı	17	135,71±15,23	135,0[17,5]	146,76±15,69	150,0[26,5]	t=-3,276 ^a p=0,005
İstatistiksel analiz Olasılık			F=0,090 ^c p=0,985		F=0,647 ^c p=0,631	
İkamet yeri						
Yurt	64	135,14±15,18	136,5[24,3]	146,97±15,02	148,0[23,0]	t=-8,031 ^a p=0,000
Ailesiyle	14	137,21±11,42	138,0[16,3]	143,07±14,35	143,5[23,8]	t=-1,446 ^a p=0,172
Arkadaşlarıyla	12	135,17±14,72	129,0[25,8]	152,08±8,14	156,0[10,3]	Z=-2,668 ^d p=0,008
İstatistiksel analiz Olasılık			F=0,118 ^c p=0,888		$\chi^2=2,378$ ^f p=0,305	

*^a Paired-Sample test, ^b Independent Sample-t test, ^c ANOVA test, ^d Wilcoxon test, ^e Mann-Whitney U test, ^f Kruskal-Wallis H test

Tablo 3. (Devamı)

Ölçek (N=90)	n	Ön test		Son test		İstatistiksel analiz* Olasılık
		Ort.±S.S.	Medyan [IQR]	Ort.±S.S.	Medyan [IQR]	
Hemşireliği seçme şekli						
Kendi isteğiyle	55	136,49±16,47	136,0[22,0]	147,89±14,60	152,0[21,0]	Z=-5,523 ^d p=0,000
Aile ve akraba	13	132,92±7,34	133,0[14,0]	153,00±11,85	153,0[15,5]	t=-7,056 ^a p=0,000
Puanın yetmesi	15	130,60±11,51	127,0[22,0]	140,27±11,46	142,0[20,0]	t=-3,692 ^a p=0,002
Rastlantı/diğer	7	142,57±10,43	146,0[11,0]	143,86±17,56	150,0[27,0]	Z=-0,338 ^d p=0,735
İstatistiksel analiz Olasılık			$\chi^2=5,010^f$ p=0,171		$\chi^2=7,053^f$ p=0,070	
Ailenin tutumu						t=-7,274 ^a p=0,000
Demokratik	78	136,35±14,86	137,0[21,5]	147,32±13,99	149,0[20,8]	t=-5,692 ^a p=0,000
Otoriter	12	129,75±10,43	130,5[18,5]	145,25±16,59	151,0[28,5]	
İstatistiksel analiz Olasılık			t=1,479 ^b p=0,143		t=0,466 ^b p=0,643	
Aile tipi						t=-2,838 ^a p=0,047
Geniş aile	5	135,20±17,04	128,0[32,0]	148,00±15,08	144,0[28,0]	t=-9,450 ^a p=0,000
Çekirdek aile	79	135,51±14,46	135,0[22,0]	147,91±13,95	150,0[20,0]	Z=-0,210 ^d p=0,833
Parçalanmış aile	6	135,17±15,33	139,0[13,3]	134,83±14,83	134,0[20,3]	
İstatistiksel analiz Olasılık			$\chi^2=0,086^f$ p=0,958		F=2,427 ^c p=0,094	
Empati eğitimi						t=-4,482 ^a p=0,001
Evet	14	139,42±14,29	136,0[22,5]	152,64±12,89	155,0[16,0]	t=-7,400 ^a p=0,000
Hayır	76	134,74±14,49	136,0[23,0]	146,01±14,35	147,0 [22,0]	
İstatistiksel analiz Olasılık			t=1,116 ^b p=0,268		t=1,611 ^b p=0,111	
Duyusal zeka bilgi seviyesi						t=-6,258 ^a p=0,000
Hiç bilgisi yok	31	133,06±14,58	132,0[19,0]	146,80±13,49	144,0[22,0]	Z=-5,216 ^d p=0,000
Biraz/çok var	59	136,73±14,39	138,0[21,0]	147,20±14,78	150,0 [21,0]	
İstatistiksel analiz Olasılık			t=-1,143 ^b p=0,256		Z=-0,395 ^e p=0,693	

*^a Paired-Sample test, ^b Independent Sample-t test, ^c ANOVA test, ^d Wilcoxon test, ^e Mann-Whitney U test, ^f Kruskal-Wallis H test

Online olarak gerçekleştirilen intörlük stajının hemşirelik son sınıf öğrencilerinin duygusal zeka düzeylerine etkisinin araştırıldığı bu çalışmada, öğrencilerin son test duygusal zeka değerlendirme ölçeği puanlarının, ön teste göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca tüm hemşirelik anabilim dallarında intörlük stajı yapan öğrencilerin duygusal zeka düzeyleri anlamlı şekilde yükselmiştir. Bu durum olması gereken önemli bir sonuçtur. Bu sonuç aniden gelişen pandemi nedeniyle online olarak gerçekleştirilmiş olsa da intörlük stajının hemşirelik öğrencilerinin duygusal zeka düzeylerini yükseltme açısından yararlı olduğunu göstermektedir. Bu sonuca benzer şekilde, Avusturalya'da hemşirelik öğrencileriyle 2010-2013 yılları arasında tekrar ölçüm yapılarak gerçekleştirilmiş boylamsal bir çalışmada

program genelinde öğrencilerin duygusal zekalarının arttığı belirlenmiştir.²⁶ Hemşirelerle duygusal zeka eğitimi verilerek yapılan yarı deneysel bir çalışmada eğitim verilen grubun duygusal zeka puanlarında önemli artış olduğu saptanmıştır.²⁷ Bu çalışma sonucundan farklı olarak, hemşirelik öğrencilerine iki saatlik sekiz hafta duygusal zeka eğitimi verilerek yapılmış bir çalışmada, eğitimin öğrencilerin duygusal zeka puanlarına bir etkisinin olmadığı bulunmuştur.²⁸ Bizim çalışmamızda özellikle öğrencilerin online derslerde daha aktif olmalarını sağlayan proje, vaka analizi, beceri videoları, öz çekim videoları gibi yöntemlerin kullanılması, bu uygulamaları yapabilmek adına tekrarlı denemeler yapması ve yapılan derslerin kayıt altına alınması ve bu kayıtlar sayesinde öğrencilerin yaptıkları hataları daha fazla fark etmesi ve

düzeltilmesine olanak sağlaması gibi faktörlerin etkili olduğu düşünülmektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda, hemşirelik öğrencilerinin duygusal zeka düzeylerinin artmasında eğitimin uzun süreli olmasının da etkili olduğu söylenebilir.

Erkek ve kadınlar arasında ön teste duygusal zeka değerlendirme ölçeği puanları açısından fark yokken son teste erkeklerin duygusal zeka değerlendirme ölçeği puanları, kadınlara göre anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Herhangi bir uygulama yapılmadan duygusal zekanın cinsiyet üzerine etkisini inceleyen bir çalışmada cinsiyetler arası fark olmadığı saptanmıştır.²⁹ Çalışmamızdan farklı olarak, hemşirelik ve mühendislik öğrencileriyle yapılmış bir çalışmada, duygusal zeka düzeyinin kadınlarda erkeklere göre daha yüksek olma eğiliminde olduğu belirlenmiştir.³⁰ Çalışmamızdaki bu durum erkeklerin intörnlük eğitimi süresince duygusal zeka düzeylerinin daha fazla geliştiğini göstermektedir. Erkeklerin ve kadınların son test duygusal zeka değerlendirme ölçeği puanları, ön teste göre anlamlı düzeyde daha yüksektir. Bu sonuçlar intörnlük stajının hem kadınlar hem de erkekler açısından duygusal zeka düzeylerini geliştirdiğini göstermektedir.

Akademik not ortalaması 3'ün üstünde olanların, 2,00-2,49 arasında olanlara göre son test duygusal zeka değerlendirme ölçeği puanları anlamlı düzeyde daha yüksektir. Bu durum not ortalaması 3 ve üzerinde olanların duygusal zeka düzeylerinin daha fazla arttığını ve duygusal zeka açısından intörnlük stajından daha fazla fayda gördüklerini göstermektedir. Ayrıca akademik not ortalaması 2'nin üstünde olan tüm grupların son test duygusal zeka değerlendirme ölçeği puanları, ön teste göre anlamlı düzeyde daha yüksek iken, not ortalaması 2'nin altında olanların duygusal zeka düzeylerinde anlamlı farklılık olmamıştır. Çalışma sonucu ile benzer şekilde, hemşirelik öğrencileri ile yapılmış bir çalışmada, hemşirelik öğrencileri arasında duygusal zeka düzeyi ile hemşirelik çalışmalarında başarı derecesi arasında pozitif bir ilişki olduğu tespit

edilmiştir.³¹ Bu durum akademik ortalamasının duygusal zeka düzeyini etkilediğinin bir kanıtı olarak gösterilebilir.

Üniversite eğitimi süresince yurtda veya arkadaşlarıyla ikamet edenlerin duygusal zeka düzeyleri anlamlı şekilde yüksek iken, ailesiyle yaşayanlarda anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Bu sonuç ailesi ile yaşamayan öğrencilerin duygusal zeka düzeylerinin daha fazla yükseldiğini göstermektedir. Çalışmamıza benzer olarak Karasu ve Özdemir'in (2019) çalışmasında da ailesiyle yaşayanların duygusal zeka düzeylerinin daha düşük olduğu saptanmıştır.³² Bu sonuçta üniversite yaşamındaki birçok zorlukla bireyin kendisinin mücadele etmesinin etkili olduğu söylenebilir.

Hemşirelik mesleğini kendi isteğiyle, aile ve akraba tavsiyesiyle ve puanın yetmesi sebebiyle seçenlerin duygusal zeka düzeyleri anlamlı şekilde yükselmiştir. Ancak hemşirelik mesleğini rastlantı/diğer sebeplerle seçenlerde anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır. Bu sonuç, rastlantı dışında diğer sebeplerle hemşirelik mesleğini seçenlerin mesleğe yönelik farkındalık oluşturduğunu ve bu durumda duygusal zeka düzeylerine etki ettiğini düşündürmektedir.

Aile tutumunun demokratik veya otoriter olması duygusal zeka düzeyinde fark yaratmamış, her iki aile tutumunda da duygusal zeka düzeyleri anlamlı şekilde yükselmiştir. Ancak aile tipinde aynı şeyi söylemek mümkün değildir. Çünkü geniş ve çekirdek aile tipinde olanların duygusal zeka düzeylerinin anlamlı şekilde yükseldiği ancak parçalanmış aileye sahip bireylerde ise duygusal zeka düzeyinin değişmediği saptanmıştır. Ancak literatürde aile tipinin etkili olmadığını belirten çalışmalarda vardır.³² Bu durum aile yapısının korunmasının önemini göstermektedir.

Empati eğitimi hem alan hem de almayan öğrencilerin duygusal zeka düzeylerinin anlamlı şekilde yükseldiği saptanmıştır. Ayrıca empati eğitimi alan öğrencilerin duygusal zeka düzeylerinin anlamlı olmasa da almayanlara göre daha yüksek olduğu da

görülmektedir. Bu durum duygusal zekanın bir alt bileşeni olan empatiye yönelik bir eğitimin duygusal zeka üzerinde de etkisi olduğunu göstermektedir.

Duygusal zeka hakkında hiç bilgisi olmayanların ve biraz/çok bilgisi olanların her ikisinde de duygusal zeka düzeyleri

anamlı şekilde yükselmiştir. Ön bilgisi olanların başlangıç puanları biraz daha yüksek olsa da sonuçta anlamlı bir farklılık yoktur. Bu sonuç duygusal zeka hakkında bilgi sahibi olmamanın duygusal zeka düzeyini arttırmada bir engel olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Online olarak gerçekleştirilen intörlük stajının tüm intörlük yapılan anabilim dallarında duygusal zeka düzeylerini arttırdığı belirlenmiştir. Aynı zamanda, online intörlük stajının hem kadın hem de erkek öğrencilerin duygusal zekalarının gelişiminde etkili olduğu saptanmıştır. Akademik başarısı 2'nin üzerinde olan öğrencilerin intörlük stajı sonunda duygusal zeka düzeylerinde artış olmuştur. Üniversitede ailesinin yanında ikamet

etmeyenlerin son test duygusal zeka düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin yetkinliklerini arttırmaya yönelik uygulamalarda duygusal zekanın geliştirilmesini içeren uygulamalı eğitim programlarının hemşirelik müfredatlarına eklenmesinin yanı sıra öğrencilerin duygusal zeka gelişimlerini desteklemek için online programlardan da yararlanılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Salovey, P. and Mayer, J.D. (1990). "Emotional Intelligence". *Imagination, Cognition, and Personality*, 9, 185-211.
2. Acaroğlu, R. ve Duman, D. (2014). "Hemşirelik Yüksekokulu Birinci Sınıf Öğrencilerinin Duygusal Zekâ Düzeyleri ile Empati Becerileri Arasındaki İlişki". *Florence Nightingale Journal of Nursing*, 22 (1), 25-32.
3. Baltaş, Z. (2022). "İnsanın Dünyasını Aydınlatan ve İşine Yansıyan Işık Duygusal Zekâ". İstanbul: Remzi Kitapevi.
4. Mayer, J.D, Caruso, D.R. and Salovey, P. (2000). "Emotional Intelligence Meets Traditional Standards for An Intelligence". *Intelligence*, 27 (4), 267-298.
5. Goleman, D. (2011). "Duygusal Zekâ Neden IQ'dan Daha Önemlidir?". Seçkin Yüksel, B (Çev-Ed.) İstanbul: Varlık Yayınları.
6. Kılıç, H.F, Çağlıyan, S. ve Sucu Dağ, G. (2017). "Hemşirelik Öğrencilerinin Duygusal Zeka Düzeyleri ve Etkileyen Faktörler". *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 14 (4), 275-282. <https://doi.org/10.5222/HEAD.2017.275>.
7. Hisli Sahin, N, Güler, M. and Basim, H.N. (2009). "The Relationship Between Cognitive Intelligence, Emotional Intelligence, Coping and Stress Symptoms in The Context of Type A Personality Pattern". *Türk Psikiyatri Dergisi*, 20, 243-254.
8. Zorlu, G. ve Yanık, A. (2019). "Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinde Duygusal Zeka ve Meslek Algısı Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi". *SDÜ Sağlık Bilimleri Dergisi*, 10 (4), 389-402. <https://doi.org/10.22312/sdusbed.558077>
9. Erigüç, G, Eriş, H. and Kabcıoğlu, F. (2014). "Emotional Intelligence and Communication Skills of Nursing Students: Example of Harran University School of Health". *International Online Journal of Educational Sciences*, 6 (2), 398-412.
10. Suikkala, A. and Leino-Kilpi, H. (2001). "Nursing Student-Patient Relationship: A Review of The Literature from 1984 to 1998". *Journal of Advanced Nursing*, 33 (1), 42-50.
11. McQueen, A. (2003). "Emotional Intelligence in Nursing Work". *J Adv Nurs.*, 47 (1), 101-108.
12. Suliman, W.A. (2010). "The Relationship Between Learning Styles, Emotional Social Intelligence, and Academic Success of Undergraduate Nursing Students". *Journal of Nursing Research*, 18 (2), 136-143.
13. Lewis, G.M, Neville, C. and Ashkanasy, N.M. (2017). "Emotional Intelligence and Affective Events in Nurse Education: A Narrative Review". *Nurse Educ Today*, 53, 34-40.
14. Mousa, A.A.A.N, Menssey, R.F.M. and Kamel, N.M.F. (2017). "Relationship Between Perceived Stress, Emotional Intelligence and Hope Among Intern Nursing Students". *IOSR Journal of Nursing and Health Science*, 6 (3), 75-83.
15. Pérez-Fuentes, M.D.C, Molero Jurado, M.D.M, Gázquez Linares, J.J. and Oropesa Ruiz, N.F. (2018). "The Role of Emotional Intelligence in Engagement in Nurses". *Int J Environ Res Public Health*, 15 (9), 1915.
16. Szczygiel, D.D. and Mikolajczak, M. (2018). "Emotional Intelligence Buffers The Effects of Negative Emotions on Job Burnout in nursing". *Front Psychol.*, 9, 2649.
17. Dou, S, Han, C, Li, C, Liu, X. and Gan, W. (2022). "Influence of Emotional Intelligence on The Clinical Ability of Nursing Interns: A Structural Equation Model". *BMC Nursing*, 21, 149.
18. Orak, N.Ş. ve Alpar, Ş.E. (2012). "Hemşirelerin Profesyonel Değerleri Ölçeği'nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması". *Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2 (1), 22-31.
19. Can, Ş. ve Acaroğlu, R. (2015). "Hemşirelerin Mesleki Değerlerinin Bireyselleştirilmiş Bakım Algıları İle İlişkisi". *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 23 (1), 32-40. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/332620>
20. Benson, G, Ploeg, J. and Brown, B.A. (2010). "Cross-Sectional Study of Emotional Intelligence in Baccalaureate Nursing Students". *Nurse Educ Today*, 30 (1), 49-53.

21. Namdar, H, Sahebigh, M, Ebrahimi, H. and Rahmani, A. (2008). "Assessing Emotional İntelligence and İts Relationship With Demographic Factors of Nursing Students". Iranian Journal of Nursing and Midwifery Research, 13 (4), 145-149. https://www.researchgate.net/publication/285008558_Assessin_g_emotional_intelligence_and_its_relationship_with_demographic_factors_of_nursing_students
22. Şenyuva, E, Kaya, H, Işık, B. and Bodur, G. (2014). "Relationship Between Self Compassion and Emotional İntelligence in Nursing Students". Int J Nurs Pract., 20(6), 588-596. <https://doi.org/10.1111/ijn.12204>
23. Sevindik, F, Uncu, F. ve Güneş Dağ, D. (2012). "Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Duygusal Zeka Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi". Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Tıp Dergisi, 26 (1), 21- 26.
24. Yılmaz Karabulutlu, E, Yılmaz, S. ve Yurtaş, A. (2011). "Öğrencilerin Duygusal Zeka Düzeyleri İle Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişki". Psikiyatri Hemşireliği Dergisi, 2 (2), 75-79. <https://search.trdizin.gov.tr/yayin/detay/142128/>
25. Ergin, E.F. (2000). Üniversite Öğrencilerinin Sahip Oldukları Duygusal Zeka Düzeyi ile 16 Kişilik Özelliği Arasında İlişki Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
26. Foster, K, Fethney, J, McKenzie, H, Fisher, M, Harkness, E. and Kozlowski, D. (2017). "Emotional İntelligence Increases Over Time: A Longitudinal Study of Australian Pre-Registration Nursing Students". Nurse Educ Today, 55, 65-70.
27. Kozlowski, D, Hutchinson, M, Hurley, J. and Browne, G. (2018). "Increasing Nurses' Emotional İntelligence With a Brief İntervention". Appl Nurs Res., 41, 59-61.
28. Orak, R.J, Farahani, M.A, Kelishami, F.G, Seyedfatemi, N, Banihashemi, S. and Havaei, F. (2016). "Investigating The Effect Of Emotional İntelligence Education on Baccalaureate Nursing Students' Emotional İntelligence Scores". Nurse Educ Pract., 20, 64-69. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2016.05.007>
29. Gür, E.Y, Altınayak, S.Ö. ve Apay, S.E. (2019). "Duygusal Zekânın Cinsiyet Değişkeni Açısından İncelenmesi". Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 8 (2), 35-42.
30. Štiglic, G, Cilar, L, Novak, Ž, Vrbnjak, D, Stenhouse, R, Snowden, A. and Pajnkihar, M. (2018). "Emotional İntelligence Among Nursing Students: Findings From a Cross-Sectional Study". Nurse Educ Today, 66, 33-38. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2018.03.028>
31. Sharon, D. and Grinberg, K. (2018). "Does The Level of Emotional İntelligence Affect The Degree Of Success in Nursing Studies?". Nurse Educ Today, 64, 21-26.
32. Karasu, F. ve Özdemir, A. (2019). "Sağlıkla İlişkili Bölümlerde Öğrenim Gören Öğrencilerin Duygusal Zekâ Düzeylerinin Değerlendirilmesi". Journal of Social Sciences/Sosyal Bilimler Dergisi, 9 (18), 2146-4561.